

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Prostozidarstvo.

(P. Marijofil Holeček.)

„Slovenec“ z dne 30. junija 1917 je pričel sledeči spis o prostozidarstvu, ki bode gotovo tudi zanimal naše cenjene čitatelje in to tem bolj, ker se danes v vseh listih piše in govori o framasonih ali prostozidarjih. — Framasonstvo slavi namreč letos dvestoletnico svojega pogubnega delovanja (1717 do 1917).

Dne 24. junija je preteklo 200 let, odkar so se celi „prostozidarjev“ prelevili v lože „prostozidarjev“ in zamenjali zidavo pravih templjev z zidavo simboličnega templja — človečanstva. Ta dan 1717 je bil namreč izvoljen prvi veliki mojster angleške velike lože: Anton Sayer (London).

Ker deluje framasonstvo v duhu, ki naravnost nasprotuje krščanskemu svetovnemu naziranju, je gotovo umestno, da si to Cerkev in državi nevarno družbo vsaj v glavnih potezah ogledamo.

O začetku prostozidarstva krožijo različne vesti, ki pa ne vzbujajo bogve koliko verjetnosti. Prostozidarški zgodovinar Findel trdi, in to je tudi najbolj naravno in dosledno, da se je sedanje prostozidarstvo razvilo iz združništva nekdanjih „prostih zidarjev“ po poklicu, ki so se zbirali v cehih. Član takega ceha, ki je užival mnogo prostosti in predpravice, je mogel postati le prost in pošten državljani — zidar po poklicu. Ti cehi prostih zidarjev so se pojavili v začetku srednjega veka. Načeloval je cehu mojster, ki je imel tudi sodno pravico. Žive priče umnosti in delavnosti prostih zidarjev so veličastne stavbe, s katerimi se lahko ponaša srednji vek. Proti koncu srednjega veka so pa ti cehi izgubili svoj glavni namen in pomen. Jeli so pešati in izumirati. Vendar so se ohranili na Nemškem, prav posebno pa na Angleškem do srede 17. stoletja. Da bi ta stara institucija popolnoma ne prenehala, so začele prvotne zidarske lože sprejemati tudi člane, ki niso bili zidarji

po poklicu. Imenovali so jih „massons accepted“.

Lože so zasledovale sedaj izključno zabavni namen.

Nad Angleško so viseli v 16. stoletju črni oblaki političnih in verskih bojev, ki so izbruhnili z vso močjo in besnostjo proti Rimu in Stuartom in ki so prevrgli ves takratni družabni in državni red. V tem kritičnem položaju se je nesrečna vladarska hiša Stuartov začela naslanjati na lože in se jih posluževati kot agitacijskega sredstva v boju s političnimi nasprotniki. Zato je lože vpeljala tudi v posamezne polke. Nastale so polkovne lože. Oranžisti so zbirali okoli sebe v isti namen lože, ki naj bi jim pomagale v boju s Stuarti in Rimom. Tako sta nastali dve nasprotni si struji framasonstva.

Poleg politike je na daljni razvoj prostozidarstva vplival v prvi vrsti deizem, ki je s svojim evangelijem o absolutni avtonomiji človeka v duševnem in mravnem, pravnem in političnem, družabnem in državem redu kmalu (1660—1730) prekvasil ves kulturni angleški svet. Umevno je, da je novi duh zavladal tudi v ložah, kamor so ga zanesli častni udje, ki so si vsled višje omike in večjega števila kmalu pridobili nadvlado nad prvotnimi zidarji.

Razloček med „starimi“ in „mladimi“ se je vidno manjšal. Ločilo je „jakobitske“ in „oranžistovske“ lože samo še vprašanje o dolžnosti vere v Boga. A tudi ta brezdvomno načelni spor ni mogel preprečiti končnoveljavne spojitve obeh struj v „združeno veliko ložo angleško“ (1813).

V Londonu je torej stekla zibelka svetovnega prostozidarstva. Odtod se je v kratki dobi nekaterih desetletji razširilo framasonstvo po vsem svetu v mogočno, dobro organizirano, skrivno družbo (24.000 lož in nad dva milijona udov), katero je prostozidarsko glasilo „Acacia“ (Pariz) v številki 65. leta 1908. sledeče definiralo: Framasonstvo je cerkev, ki nasprotuje katoličanstvu; je cerkev svobodne misli, ki nasprotuje dogmatski cerkvi! Skala, na katero je sezidana ta cerkev svobodne

misli, pa je konstitucija iz leta 1723. Ta konstitucija, katero je sestavil Anderson, zameta v prvem členu vsako dogmatsko vero in priznava le univerzalno — katoliško — vero, v kateri najdejo zavetje vsi ljudje, brez razločka narodnosti, vere in plemenā. V drugem členu pa povdarja načelo: „Narod je prvi vladar, suveren.“

Cilj, za katerim stremi framasonstvo, je ateistična svetovna republika. Da bi pa dosegla ta cilj, je napovedala loža Cerkev in monarhiji, oltarju in prestolu, brezobziren boj. Razkristjanjenje vsega, socialnega in političnega, zasebnega in javnega življenja, pa naj olajša loži boj in pripravi pot k zmagi.

Framasonstvo sicer tega noče priznati. A zgodovina Cerkve in revolucij nam kaže ložo v tej pravi luči. Zato je rimska stolica že opetovano svarila državnike in kristjane in jih opozarjala na nevarnost framasonstva. (Klement XII. l. 1738; Benedikt XIV. l. 1751; Pij VII. l. 1814 in l. 1821; Pij VIII. leta 1829; Gregor XVI. leta 1832; Pij IX. l. 1846; Leo XIII. leta 1884.)

In rimski papeži se niso motili. Francišek Crispi potrjuje to z besedami: „Šli smo v Rim, da bi podrli 1800 letno drevo katoličanstva.“ Še jasneje pa se izrazi Ad. Lemmi v okrožnici iz leta 1887: „Dan, ko je bila strta svetna oblast papeža, je izključno dan prostozidarstva.“

A boj lože velja tudi monarhiji, ki je po mnenju prostozidarstva drugi zadržek „svetovne republike“, katero hoče loža udeležiti s pomočjo revolucij. Brat Chiossone je v loži „Sodaliraté“ (1907) sam to priznal, ko je rekel: „Prekucijska podjetja, ki so se vrstila od leta 1821. naprej, so delo prostozidarstva.“ Španski profesor Morayta je na ložinem shodu v Parizu (1900) izjavil: „Španska republika bo mogla kmalu pozdraviti francosko.“ Znano je, da vladajo v Lizaboni masoni in da so bili v mladoturškem komiteju sami vneti prostozidarji. In v naši monarhiji so se čule (loža — Petöfi — Budimpešta) besede: „Monarhična izmišljotina je podobna verski

dogmi, kateri se veruje iz praktičnih razlogov, čeprav naravnost nasprotujejo resnici!“

Kdor nepristransko presoja delovanje framasonstva v zgodovini človeštva, pride do prepričanja, da je framasonstvo društvo, ki pod plaščem „kulture in človekoljubja“ zelo uspešno deluje socialno in politično za uresničenje svojega cilja. To nevarnost, ki preti prevreči ves dosedanji državni in družabni red, so spoznale poleg Cerkve tudi posamezne države in so to mednarodno družbo prepovedale. Tudi v avstrijski državni polovici framasonstvo ni državno dovoljeno. A kljub prepovedi uživa loža v naši domovini toliko prostost, da je brat Widrich Robert očitno rekel v loži „Pionier“ (Dunaj): Precej višje, kakor v Nemčiji, stoji prostozidarstvo v Avstriji. Prodrlo je veliko globokejšje v skrivne globočine kraljevske umetnosti. Mogoče je ravno prepoved sreča zahtj, mogoče da ga ravno prepoved varuje pred nevarnostjo omalovaževanja prostozidarske misli.“

Najlepše pa nam je pokazala moč in vpliv framasonstva na politiko in diplomacijo in sploh na javno mnenje svetovna vojska.

V sporazumu so združene vse one države, kojih diplomacija je delovala pod vpivom in pritiskom framasonstva, ki iz Londona in Washingtona vodi vso zadevo vojske, oziroma miru. Saj je znano, da sta angleška loža in diplomacija v najtesnejšem stiku, da je Wilson sam vnet prostozidar in da so angleški dvor in vodilni možje močno zastopani v angleški združeni vel. loži. Dokazano je, da si je Alfons Costa, predsednik portugalske ljudovlade, začel v svoj program boj na strani sporazuma kot glavno točko. Znano je, da je tirala Italijo v vojni ples „mala peščica nacionalcev in prostozidarska loža“. Tudi v Madridu se je loža na vse kripnje prizadevala, da bi prisilila vlado k vojni napovedi na strani entente. Znano je, kako stališče je zavzelo framasonstvo glede rimskega vprašanja in kake zahteve z ozirom na Avstrijo, katero hoče razdeliti in na Nemčijo, katero hoče uničiti. Kako se vse

Žane z Iblane.

Načimrnast pa še neki.

Na bujiš, ta 6. junija. — Ta nar bl se m fržmaga, k berem učash u cajngah, k m jh pošleja ud doma sm na fronta, kuku d vojska prou nē neče uplivat na ženska moda, ampak d se šuper in znaša, kukr tist pau, k s je sračī perje ukul repa natvezu. Morma holt pūmisl, d sa resn čas in d se na spudob ženam in dkletam u takh nespudobnh gvanth ukul hodt, md tm k se neh mužje, brate in sinov za soja dumuvina kempfaja.

K sm biu un bart na urlaup in sm pu mestnh gasah gor pa dol špnceru, se holt nism mogu došt načudt, ud kud se je uzela ta noblast. Mislū sm, d se m sajna in d sm u Parize. Šele k sm pršov na konc Lefontne gase in se m je zablščū nasprut naš nesmrtn Prešern s soja Muza, sm se zavedu, ke d sm. Also tkū se s sprmenila Iblana, ud kar te nism vidu?

K sm tkū u prmslevaneh u načimrnast sveta prrajžu u Šelnburguva gasa, sm k sreč tam ukul Štakula zamerku

anga mojga starga znanca, k je glih u auslog prou puželiv škilu in gvišn gruntu, č u mogu na konc tedna s sojga lona za ena msena kubasa špogat, al ne. K sm spuznou, kuku sveti sa trnotke, k jh moj kumpanjon tam prd auslagam uživa, ga nism tou motet, ampak sm holt pučaku, d se je sam ud sebe zbrihtu. Čz an dobr ferkle ure je k seb pršov, še enkrat je prou mil u auslag učī vrgu in jo je udaru pr ke „Šternarlet“.

„Serbus, Pepe! Kua pa kej s taba, k se že tulk cajta nisma vidl?“, sm mu jest zastavu pot in mu krepk ruko stisnu.

„O lej ga no, Žaneta; kdaj s pa ti pršov? Kuku t pa kej gre? Bigec? Kere pa strelaš, Ruse al Lahone?“

Tku me je moj prjatu Pepe kar natenkat začeu pitat z uprašajnam, d je komi h sap pršov.

„Pučaki, use pride na vrsta“, sm mu reku, k se m je mal naumn zdel, d če Pepe tkū hitr use vedt. Pugledu sm ga genau ud nog du glave in takat se je zasmilū: zgledu je tkū revn, kukr pustavm strašil u prose.

Pepe je zamerku moje puglede in je precī uprašū, kua ga tkū ferdehtik merm z učmī.

„Veš, vojska se puzna na men, še bl pa — u men,“ je zdihnu in s ta leva roka pubožu na tistm meste, k je biu preh lepu rjen trebuščk.

„Kaj čma; morma holt putrpt,“ sm udgovoru in pr tm pumislū na tiste dni, k sa bli in še boja na front, k sa m pajke mreže predl pu trebuh.

S Pepetom sma jo zavila u „Šternarlet“ in ud tam dali skuz Juduska gasa, čz Šušarsk must na Mestn trg. Medpotam sm ga uprašū, na kakšna viža je Iblana zdej u th hudh cajth tkū nobl ratala in ud kod sa se uzele te pariške dame, k špnceraja sm pa ke.

„Pena pejt, pariške dame! To sa Tržacanke, k sa se zbale pulentarjt in sa se zatele u Iblana. Sevedi sa zlu nobl in klepetaja večital pu lašk.“

Zdej sm vedu, kam ps taca muli in nism nadali nē več puprašvou.

Ampak pregovar „nasreča nekul na pučiva“ je pa že tkū resničn in uzga ubčudvajna uredn, kukr sa ble u stareh cajth Šrajuve kaizar-žemlee. K sma holt pršla s Pepetam tam du srede Mestnga trga, t jo prmahaja nasprut an tak gaspuđ

u sudaškm gvant, k se jm prav „frejbebel“. Tak gaspuđje sa zlu častiželn, za kar maja pa tud pravica, že zatu, k jm ta britka sabla maha dol ub bedre, kukr živa pukora. Also k ja je ta gaspuđ „frejbebl“ mem naj prkulufuru, sm se mo jest, kt nižja sudaška osebnast deleč preč s trutuarja umeknou in mo štrom salteru. Tu pa je blu uržah, d nism vidu lukne, k ja je skupala bomba z laškega luftbalona glih na sred gase in sm tlebnu vajna u vse soj šerakust. Tu j še dobr, d me je Pepe brž za roka nazaj putegnu, drgač se b znou še kej puškodvat. Pulentarje pa s sojm bombam, k sa jh metal nad Iblana, nisa družga naredel, kukr par lukn u zemla. To sa „spuminske lukne“ in č se kerkat kdu sputakne, tkū k sm se jest, pa se precī spoune na sramoten ubisk, k sa ga lašk luftbalone prredl nad Iblana.

Kadar u pa vojska fertik, uja pa tiste lukne zasul in uja na tisth mesth zasadl frgismainiht. Kdor u tist frgismainiht utrgt in pušnofu, bu precī začeu kihāt in pu tm kihajne se u tkū sprmēnu u sojm src, d nekul nou ubenm Lahe več zaupu. Na svidene!

V. B.

te zahteve in to stališče natanko ujemajo s ciljem framasonstva?! Zato tudi ni pretirana trditev, da ravno framasonska diplomacija v Londonu in Washingtonu zavlačuje vojsko in nasprotuje miru, ker je prepričana, da bo svetovna vojska strmoglavila zadnja dva zadržka svetovne republike, ki prideta še v poštev, namreč osrednji velesili. Naj bi si naši državniki dobro zapomnili besede, ki jih je pisala nesrečna Marija Antoinette svojemu bratu, avstrijskemu cesarju Leopoldu II.: „Varujte se pač tam doli vseh prostozidarskih zvez! Gotovo ste bili že opozorjeni! Na ta način hočejo ti zločinci (monstres) priti v vseh deželah do svojega cilja. Bog naj varuje pred tako nesrečo mojo domovino (Avstrijo) in Vas!“

Dopisi.

Iz Gotne vasi pri Novem mestu. Kakor isti dan po več krajih na Dolenjskem, je obiskala tudi nas v petek, dne 20. julija zvečer huda nevihta. Okoli 8. ure pa je vdarila strela v kozolec posestnika Franca Grašič, h. št. 20. V hipu je bil v ognju kozolec, ki je bil poln žita (pšenice, rži in soržice) ter pogorel do tal. Med tem pa so se še vneli hlev, pod, šupa, listnica in drvarnica ter pogorelo vse, kar ni bilo zidanega. Uničeni so vsa mrva, gospodarski stroji, veliko dil, voz, sani ter sploh vse gospodarsko orodje in gospodarske potrebščine. Ogenj se je razširjal v taki naglici, da je bilo v četrt uri vse v plamenu. Ker je vlekel veter proti vasi, je bila nevarnost za vsa vas velikanska, ko bi ne prišla pomoč še pravčasno. Prvi so bili na lici nesreče uslužbeni kmetijske šole na Grmu, ki so s svojo lastno brizgalnico delali pravi čudež ter tako omejili ogenj in rešili saj hišo in svinjak. Ko bi došli le-ti samo nekaj minut pozneje, bi bila morda izgubljena cela Gotna vas. Prihitela sta pa tudi prav hitro kandijsko in novomeško gasilno društvo ter s svojo požrtvovalnostjo preprečila grozen vaški požar. Hvalevredno so pa storili svojo dolžnost pri gašenju tudi vrli sosedi in drugo občinstvo. Živina se je rešila. Škoda znaša okoli 20.000 K, zavarovalnina na poškodovane stvari pa le 2100 kron.

Iz Semiča. Dne 15. julija 1917 je prominul na Krupi semiške župnije v Belokrajini obče znani Valentin Malnarič, v 75. letu svoje starosti. Po svojem poklicu je bil mizar, vendar se je poleg tega pečal z raznimi drugimi rokodelstvi. Izvrševal je vsaktero delo kleparstva in sobnega slikarstva, zlasti ga je bilo videti čestokrat na cerkvenih stolpih in strehah, kjer je izvrševal poleg kleparstva tudi

vsako zidarsko delo. Lotil se je vsakega dela, če je bilo še tako zamotano. Ako ga je kdo opozoril na težkočo tega ali onega dela, je vedno mirno odgovoril: „Bomo že porihitali“, in res se mu je posrečilo vsako še tako težko delo in ga je dovršil vselej v občno zadovoljstvo. V družabnem občevanju je bil povsod priljubljen. Znal je govorico vedno tako zasukat, da je dobila šaljivi značaj. Pri svojih občanih je užival vse zaupanje; bil je več let župan in občinski odbornik občine Višnjivrh, ki ni nikoli iskal pri svojem poslovanju svojega dobička, ampak imel je vedno korist občine pred očmi.

Bil je tudi dober oče svojim otrokom, njegovi trije sinovi so vsi vojaki, najstarejši, ki je gospodar, je bil ranjen v vojni in je sedaj doma kot rekonvalescent. Ne-le njegova rodbina, ampak tudi drugi Belokranjci ga bodo hranili v blagem spominu. Naj v miru počiva!

Iz Adlešič, 19. julija. Zopet nam je poročati, da je umrl eden naših fantov-vojakov, ki je dal svoje mlado življenje za dom in cesarja. Iz Gradca je prišlo poročilo, da je umrl tam v vojaški bolnici Francišek Požek, mizarjev sin iz Dolenjec, h. št. 27., 30. junija za jetiko, katero bolezen si je nakopal v vojni vsled hudega prehlajenja in ker je bil v različnih bojih tudi parkrat ranjen. Bil je star še-le 21 let in izučen mizar in izdelovalec cementne opeke. Škoda mladega življenja.

Koncem junija se je pojavila pri nas, gotovo vsled silne vročine, na svinjah nalezljiva bolezen rudečica, za katero je poginilo okoli 16 prašičev.

Sadje, ki je pri nas letos mestoma dobro polno, jabolka, hruške in deloma tudi slive (češplje) vsled hude vročine in suše, vsaj se pri nas ni zadosti namočilo že od aprila, odpada. Trto pa po nekaterih vinogradih močno napada grozdná plesnoba.

Iz Črnomlja. V petek, dne 20. julija, okrog 5. ure popoldne, so se začeli zbirati pogubonosni oblaki nad Belokrajino. To je bil tako strašen vihar, kakršnega ne pomnijo niti stari ljudje. Ob 6. uri začne padati toča, tako gosto in močno, da je razbila precejšnje število šip. Skoro vsaka hiša ima nekaj šip razbitih, nekatere celo po 20 in še več. Opeka, vsa razbita, je padala raz streh na tla; zdelo se je, kakor bi se hiše kar rušile ter podirale. To je bilo nekaj groznega. Ljudje, vsi prestrašeni, obupani, so zdihovali, jokali... Ubogi pastirčki z živino na pašnikih. Živina se je vrtela po cestah, ni nikamor mogla, pastirji — vsaj nekateri — pa so našli zavetje v bližnjih pristavah. Toča je oklestila vse sadje, ki je bilo tako polno ravno letos, vso koruzo, fižol, z eno besedo — sploh vse, kar je na njivi. Ni

čuda! Toča je padala z največjo silo celih 25 minut neprenehoma in je bila debelejša od orehov. Hvala Bogu, da so vsaj pšenico zvozili že preje domov. Vihar je bil tako močan, da je izruval sadna drevesa, da, celo hraste s koreninami vred, in prevrgel dva kozolca polna pšenice. Vse je uničeno; koruza, ki je glavni pridelek, je oklestena, razcefrana. Zato ni čuda, da ljudstvo z bojznijo in s strahom gleda v prihodnje dni, kako se bo preživelo. Zato je dolžnost, da se priskoči bednemu belokranjskemu ljudstvu na pomoč!

N sedemdesetletnici.

Dne 31. julija poteče sedemdeseto leto, kar je bil posvečen v mašnika preč. gospod kanonik Mihael Favčar, dekan in župnik v Žužemberku. Mnogozasluzni duhovnik, ki je obhajal že svojo zlato in demantno sveto mašo, doživi zopet jubilej, ki mu radi silne redkosti niti pravega imena ne vemo. Zasluzi vseokor biti imenovan: jeklena sveta maša. Obžalujemo, ker velečastiti gospod jubilar radi oslabelih nog ta dan skoro gotovo ne bo mogel opraviti presvete daritve. Ker se torej ne bomo mogli udeležiti težkopričakovane in pomenljive slovesnosti v Žužemberku, se ga bomo spomnili, blagega gospoda starčka, vsaj doma pri sveti maši in mu voščili prav iz srca:

Bog Vas ohrani, prečastiti gospod kanonik, jeklenomašnik, še do skrajnih mej človeškega življenja, ter rosi na Vas z darežljivo svojo roko obilico nebeskih milosti in blagodarov!

Dekanijski duhovniki.

Spomin na vojne zvonove.

XVIII.

Župnija Ajdovec. Oddali smo vojni pri župni cerkvi sv. Trojice srednji zvon s premerom 93 cm, visočino 69 cm, težo 402 kg. Imel je podobe: Kalvarija, rožnivenška Mati božja, sv. Anton z Jezuskom. Napis sledeči: Opus Joannis Jacobi Samassa Labaci 1802.

Podružnica in pokopališka cerkev svetega Nikolaja na Selih je oddala srednji zvon s premerom 68 cm, težo 175 kg. Okrašen je bil s podobami: Kalvarija, Brezmadežna, sv. Nikolaj. Napis: Nr. 705. Opus Antonii Samassa Labaci 1848.

Isto pot bo moral iti še mali zvon pri župni cerkvi s premerom 79 cm, visočino 60 cm, težo 280 kg. Zaljšajo ga podobi: Kronana Mati božja in sv. Notburga. Ima napis: Opus Joannis Jacobi Samassa Labaci 1802.

Znamenit je veliki zvon župne cerkve. Meri v premeru 118 cm, visok je 93 cm, težak 1008 kg. Zelo lepi so na njem ornamentalni okraski. Krasé ga podobe: Sveta Trojica krona Marijo (to je tudi oltarna podoba v velikem oltarju), Kalvarija, sveti Boštjan, sv. Florijan. Napis pod klobukom se glasi: Hec campana fvsá est in honorem ss. Trinitatis tempore advm rdi dni parochi Matiae Mavolt opvs Caspari Franchi Labacensis anno Domini 1697. Na spodnjem delu zvona je napis: Fvgite partes adversae vicit enim leo de tribu Judae radix David alleluja Christus rex venit in pace et deus homo factus est. Zvon je bil vlit v času, ko je bila cerkev še podružnica dobrniška, kajti Matija Mavolt je bil župnik dobrniški. Ajdovška duhovnija je postala samostojna kot lokalija leta 1789 in bila v zadnjih časih povišana v župnijo. Pisani podatki se začno leta 1760 še-le. Najbrže je kak požar v Dobrnichah uničil prejšnje listine.

Znamenita sta tudi zvonova podružnice na Selih. (Upamo, da oba ostaneta.) Veliki zvon ima v premeru 80 cm, visok 67 cm, težak kakih osem starih centov. Okrašen s podobami: Kalvarija, Mati božja z Jezusom in žezlom. Napis: Ecce cruce Domini nostri Jesu Cristi fvgite partes

adversae vicit leo de tribu Jvda radix David alleluja A : D : 1613. Kdo ga je vlit, ni pisano. Zelo star je mali zvon. Meri v premeru 51 cm, visok je 44 cm, težak približno poldrugi cent stari. Nima nobenih okraskov; tudi nobenih podob nima. Napis: Lienhart † Gieser † hat † mich † gosen. Letnico je težko brati: 1534 ali 1537. Od Lienharta je nekaj zvonov po naši deželi, tako n. pr. kakor piše Lavtižar v svoji knjigi: Zgodovina župnij etc. p. 33, dva na Kupljeniku, podružnici Bohinjske Bele od leta 1558. Tudi ondi se nahaja napis: Lienhart Gieser hat mich gosen. Pred nekaj leti je turški sultan podaril nemškemu cesarju 9 starih topov. Petero je vlitih v 16. stoletju, štirje pa v 17. stoletju. Enega izmed teh topov je vlit Lienhart v Ljubljani. Napis na njem se glasi: Lienhart Giesser hat mich gossen zu Laibach, in dalje: Ferdinandus Dei gratia Romanorum Ungariae et Bohemiae Rex. Cesar Ferdinand je vladal leta 1556 do 1564.

Gledé naših zvonov je treba tudi pristaviti, da so v letu 1816 storili neko zamenjavo z zvonovi tukajšnjimi in z zvonovi podružnice sv. Petra v žužemberški župniji. Vendar pa o vsej tej stvari ni mogoče kar nič gotovega povedati, ker se je ohranila samo stara listina o tedanji pogodbi; vendar pa ni mogoče dognati, kateri zvonovi so to bili, ali župne cerkve ali podružnice. Sklepa se, da so bili to sedanji podružnični zvonovi.

Rekvirirana zvonova sta bila odpeljana 16. februarja 1917. Oddaja zvonov je ena največjih žrtev našega vernega ljudstva. Zvonovina stane sedaj 16 kron kilogram, plačuje pa se cerkvam po 4 krone kilogram. Z napravo novih zvonov bodo zopet ogromne žrtve, saj dobljen denar ne bo zadostoval; ali pa si bomo omislili jeklene zvonove. Kdor je kdaj videl, kako slovesno škof ali njihov namestnik blagoslavljajo zvonove, jih celo s sv. krizmo mazilijo, se mu je milo storilo, ko je videl, kako vojaki mečejo z zvonika blagoslovljene zvonove. Pa naj prinesejo domovini blagoslov težko zaželjenega miru!

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — S tega bojišča se zadnje dni ni nič drugega poročalo, kakor 20. t. m., da se je ob Soči na obeh straneh povišalo delovanje topništva. Je li to mir pred novim vohanjem, pokaže prihodnost. Kakor javlja „Secolo“ iz Lugana, predlagali so trije italijanski poslanci, naj se nadomesti vže od leta 1915 v strelskih jarkih nahajajoče se vojake s četami, ki so se nahajale dosedaj v zaledju. Nato je izjavil vojni minister, da ni mogoče teh čet popolnoma zamenjati, pač pa hoče poskrbeti, da pridejo še vse čete v prvo bojno črto. Stavili so veliko nad na načrt splošne ofenzive, a naša uspešna protiofenziva na ruskem bojišču jim zna račun temeljito prečrtati.

Rusko bojišče. — Dolgo pač ni bilo treba čakati na uspehe naših protiodredb ob ruskem prodiranju in zavzetju mesta Kalusz, kajti zavezniške čete so, kakor so uradna poročila poročala, izvedle sunek čez Kalusz, katerega so zopet zavzele, ter pritegnile s tem sunkom znatne ruske sile in s tem razbremenile druge odseke, kjer je bilo pričakovati napade premočnih ruskih čet in s tem pripomogle, da se je avstrijskim in nemškim četam s protiofenzivo, katero so pričele, posrečilo, prebiti ruske postojanke na široki črti. Kako težak poraz so doživeli Rusi v Galiciji, nam javljajo poročila 23. t. m. Mej Tarnopolom in Nadvornom se umikajo tri ruske armade proti vzhodu. Taktično prebitje postalo je operativna zmaga še nepregledne dalekosežnosti. Severna nemška skupina prekoračila je na obeh straneh Tarnopola Seret. Srednja skupina prodira na obeh straneh Strype in sicer južno železnice Kozova-Ostrow (južno Tarnopola). Koraka v etapnem prostoru 9. in 7. ruske armade, tedaj tem za hrbtom in prodira v bok ruskemu trenu in kolonam, katere se mej Brzezany in od Narajovke proti vzhodu nazaj pomikajo. Ruske divizije, katere so stale ob Narajovki in katere se od 22. t. m. ponoči umikajo proti Podhajec-Buczacz, zasledujejo sicer energično naše jim dosedaj nasproti stoječe čete; ker jim je pa pretilo zajetje po ob Strypi navzdol prodirajoči nemški skupini, zbralo je rusko vodstvo v naglici vse v etapnem prostoru uporabljive moči, da ustavi severno črto Podhajec-Trembowla prodirajoči nemški naval, kar je povzročilo, da se vrše od 22. t. m. ljuti boji.

V. Bitenc-Radoš:

Tiranom.

Pokonci nosite glave svoje kot da vas nebo obžarja, kaj vam je mari ubogih podložnih, ko v am srce svobodno udarja.

Jezero kalno temnih strasti zlokobne vaše oči so, pač so že gledale kras narave, lepote dušne videle niso.

Vaša pest in beseda vaša vse dneve trpljenja nas ranja; ni vas še srečala misel, ki pravi, da nekdanj napoči nam zarja nekdanja...

Lublin, 17. aprila 1917.

V tvoje naročje...

V tvoje naročje oj, domovina sprejmi me zopet, sprejmi me sina zvestega tebi na veke...

Vidim te v duhu žalostno vdovo, v zarji škrlatni sanjaš že novo dóbo veselo življenja.

Zopet bo cvetje čelo krasilo, mnogo stoletje bo govorilo slavo o tvojih sinovih.

V tvoje naročje vračam se ljubo; ti me ohranjaš, ti pred pogubo čuvaš me mrzle tujine...

Ker pa so vse iz prostora Brzezany-Gorenja Narajovka vodeče ceste vže zastavljene, nastaja v prostoru Buczacza velika zmeda med trenom, ki grozi nadalje umikanje ruskih čet jako otežkočiti. Po težkem porazu 11. in 7. ruske armade prisiljena je bila tudi južno Dnjestra prodirajoča armada Kornilova k umikanju. Sovražnik se umika, popustivši Stanislav in Nadvorno preko Bistrczycke Solotwinske proti vzhodu. Naše čete ga energično zasledujejo. Mej Tarnopolom in karpatskih prelazih je boj v polnem teku. Mej tem, ko doživljajo Rusi v Galiciji poraz za porazom, pričele so druge ruske armade severno Pripjata, ob Moldavi in ob spodnjem Seretu ofenzivo. Kakor poroča „Morningpost“ 23. t. m., so ruske banke v soboto zapustile Brody. — O zadnjem vpadu Rusov v Kalusz se javlja 23. t. m.: Revolucionarni vojniki postopali so še divje kot čete cara. Požgali so, izvzemi srednje mesto, ves Kalusz ter mesto oplenili. Nasilstvo in poboji so bili na dnevnem redu. Veliko poslopij notranjega mesta je bilo oplenjenih in porušeni in med plenitvijo mnogo oseb umorjenih.

Zahodno bojišče. — Na Flanderskem se je, kakor se dne 23. t. m. uradno poroča, topniški boj razvnel do najvišje ljutosti in je trajal celo noč. Nemški, za vodstvo topniškega boja neobhodno potrebni privezani zrakoplovi, so bili ob celi bojni črti neprestano po sovražnih topovih brezuspešno obstreljevani. Vzhodno Yperna so bili tudi po mnogoštevilnih sovražnih skupinah letal napadeni, toda izjalovili so se ob nastopu nemških bojnih letalcev in obrambnih topov. Privezani zrakoplovi ostali so nepoškodovani; osem sovražnih letal bilo je sestreljenih. — Poizvedovalni sunki angleških bataljonov so se izjalovili. Mej Avionem in Mericourtom so se vršili ljuti nočni napadi, sovražne prve vspehe so Nemci vzravali. Ker se je dobro videlo, oživilo je pri skupini nemškega cesarjeviča streljanje. Na severnem poboju Winterberga pri Craone posrečilo se je Nemeem, po dobri predpripravi z ognjem, lastno črto potisniti v širini enega kilometra naprej. Braniborske in gardne čete vrgle so Francoze iz nadaljnjih jarkov ter privlele nad 230 ujetnikov. Južno Nauray na hribu Cornillette uspela so podjetja heskonasavskih čet. Skupina nemških letal metala je z vidno dobrim uspehom bombe na Harwich na angleški vzhodni obali. Vsa letala so se vrnila polnoštevilno.

Uboga resnica.

Premnog pogosto zatrjuje, da v njem le duh resnice veje, Kot tak se vedno napihuje, a tebe med lažnjivce šteje.

Povej mu pa v obraz resnico, posveti v glavo mu naduto, takoj zamahnil bo z desnico in komaj nesel boš klofuto.

Če kdaj oholeža pohvališ za čednost, ktere niti nima, ne bo ti rekel, da se šališ, kar v potrdilo ti prikima.

Resnica v ustih, v srečo laž... Tako ti svet resnicó maže. A čudno: Kar ljudi poznaš, nikjer nobeden ti ne laže!

Br. Gervazij.

* *

Poročila novomeškega županstva.

Drva za mestno prebivalstvo se je posrečilo dobiti mestnemu županstvu — po v to izvoljenem odseku — in se bode začelo z njih dovažanjem prihodnji mesec, ako bode dala vojaška oblast pravočasno poprošene vagone mestnemu županstvu na razpolago.

Drva se bodo oddajala **začasno samo istim strankam, katere nimajo prav nič kuriva v svoji zalogi** ter kasneje še-le tudi strankam, katere imajo le male zaloge kuriva.

Nakaznice za drva bode izdajalo mestno županstvo **proti takojšnjemu plačilu** za nakazano množino drv.

Dan in red za naročila drv se bode pravočasno razglasil.

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode prihodnjo sredo, četrtek in petek, t. j. 1., 2., in 3. avgusta 1917 oddajala moka za ves mesec, in sicer v sledečem redu:

Sreda:

h. št.	1 do	15 od	8. do	9. ure	dopolodne;
	16	30	9.	10.	
	31	42	10.	11.	
	43	56	11.	12.	
h. št.	57 do	69 od	3. do	4. ure	popoldne;
	70	85	4.	5.	
	86	100	5.	6.	

Četrtek:

h. št.	101 do	116 od	8. do	9. ure	dopolodne;
	117	129	9.	10.	
	130	148	10.	11.	
	149	158	11.	12.	
h. št.	159 do	178 od	3. do	4. ure	popoldne;
	179	200	4.	5.	
	201	213	5.	6.	

Petek:

h. št.	214 do	224 od	8. do	9. ure	dopolodne;
	225	233	9.	10.	
	234	257	10.	11.	
	258	263	11.	12.	
h. št.	264 do	269 od	3. do	4. ure	popoldne;
	270	280	4.	5.	
	281	298	5.	6.	

Vsi lastniki, oskrbniki ali njih namestniki v **novomeški občini** imajočih zemljišč (vrtov, njiv, travnikov itd.) se pozovejo za dne 31. julija (torek) ob 9. uri dopoldne v mestni urad za prigrasitev svojih v zakup oddanih zemljišč v letih 1915 do 1917. Napovedati je zakupnika in svoto, za katero mu je bilo v najem oddano zemljišče (njiva, vrt, travnik itd.).

Domače in tuje novice.

70 letnico mašništva bo obhajal dne 31. julija častni kanonik in dekan, velečastiti g. Mihael Tavčar v Žužemberku. Biserni mašnik je bil rojen 25. septembra 1823 na Bledu, v mašnika je bil posvečen 31. julija 1847. — Želimo prečastitljivemu 94 letnemu gospodu jubilarju in našemu veleodličnemu zvestemu naročniku še mnogo zdravih let!

40 letnico mašništva obhaja jutri, petek 27. julija, velečastiti gosp. duhovni svetnik Anton Šmidovnik, župnik v Prečni. Bog ohrani za cerkev, šolo in ljudstvo premnogozasluznega gospoda še mnogo-mnogo let krepkega in zdravega!

Za 40 letno službovanje. Gospod c. kr. deželni predsednik je podelil ravnatelju novomeške gimnazije, g. vladnemu svetniku Francu Brežnik, za 40 letno zvesto službovanje od Njegovega Veličanstva z odlokom 18. avgusta 1898 ustanovljeno častno medajlo.

Drugič odlikovan je bil naš domačin, četovodja g. France Reitz. Prvič je dobil srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda in drugič: srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda. Čast junaku!

Novomeščana pri 7. lovskem bataljonu sta bila imenovana za praפורščaka v rezervi enoletna prostovoljca Anton Ogrin in Josip Rant. Želimo jima obilo junaške sreče.

Duhovniške spremembe v ljubljanski škofiji. Premeščeni so č. g. kaplani: Ivan Sadar iz Mirne peči za prefekta v zavod sv. Stanislava; Karol Rupnik iz Erzelja za ekspozita na Konjšico; Josip Gostiša iz Št. Vida pri Zatičini za župnega upravitelja v Spodnji Log pri Kočevju; Ivan Drešar iz Spodnjega Loga pri Kočevju v Trebnje; Francišek Lončar iz Št. Jerneja v Št. Rupert; Rudolf Kapš iz Trebnjega v Št. Jernej; Josip Stupica iz Šmartnega pri Litiji v Trebnje; Francišek Gabrovšek iz Hrenovic k sv. Petru v Ljubljani; Andrej Kajdiž iz Smlednika v Hrenovice; Martin Bukovec iz Bohinjske Bistrice v Smlednik; Alojzij Tome iz Stopič v Faro pri Kostelu; Ignacij Skobe iz Senožec v Preserje; Anton Bojanec, ekspozit v Suhoriji, za ekspozita v Nadanje Selo; Franc Vidmar iz Iga za ekspozita v Suhoriji; Ivan

Sušnik iz Planine na Ig. — Nameščeni so č. g. semeniški duhovniki: Peter Flajnik v Leskovcu; Janez Komljanec pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Andrej Stare v Mirni peči; Štefan Traven v Dolah pri Litiji; Franc Urbanec v Šmartnem pri Litiji; Vincencij Zor v Bohinjski Srednji vasi; Janez Zore v Št. Vidu pri Zatičini; Josip Žužek v Planini. — Novomašniki: Anton Dolinar v Starem trgu pri Kočevju; Vincencij Gostiša v Št. Petru pri Novem mestu; Jakob Miglič v Studenem; Alojzij Peček v Koprivniku na Kočevskem; Janez Pirkovič v Kočevju; Janez Pivek v Stopičah; Francišek Šuštar v Bohinjski Bistrici; Filip Terčelj v Škofji Loki; Anton Urh v Dolu pri Ljubljani; Janez Vilhar pri pri Sv. Križu pri Kostanjevici; Alojzij Zupanc v Toplicah.

Zborovanje Slomškove zveze za kočevski in ribniški okraj. Na nadvse prijaznem griču pri sv. Gregoriju si je izbrala ta podružnica kraj svojega zborovanja, katero se je vršilo 16. julija. Najprej je bila sveta maša, pri kateri je pel moški zbor pod spretnim vodstvom nadučitelja Schweigerja. Takoj nato se je začelo zborovanje v veličastni in obširni dvorani Gregorskega doma. Predvsem je zborovalce pozdravil g. svetnik Krumpetar. Izrazil je veselje nad toliko udeležbo in je želel največjega vspeha mladino ljubom. V svojem nadaljnem govoru je povdarjal pot in vir sreče, t. j. vera, katere naj se učiteljstvo oklene, da bo iz nje zajemalo podporo v svojem težavnem stanu. Nato je zborovalce pozdravil predsednik podružnice, g. naduč. E. Tomšič iz Ribnice. Pozdravlja drž. posl. Jakliča in posl. Škula, nadzornika Novaka in Grada, zastopnike učiteljstva iz Novega mesta in domače učiteljstvo. V lepih besedah se spominja tudi tovarišev bojevnikov. Kratkemu poročilu blagajničarke je sledilo predavanje gpdčene Ljud. Baje: „Slomšek in sedanja doba“. Najprej opozarja na žalostno stanje mladine v sedanji dobi. Slomškova doba je v gotovem oziru podobna sedanji dobi, zato se njegovi nauki nanašajo tudi na sedanji čas. Vodi naj učitelj mladino k Bogu, kajti za Njega je ustvarjena, pri Njem je njen poklic in ravno pri Njem najde pravo srečo. Sedanji čas se vdaja egoizmu, a reveži propadajo. Navajaj jih k ljubezni do bližnjega pri raznih zbirkah. Obrni pa tudi njih pozornost do revnih beguncev. Slomškov čas je bil tudi poln bede. Zato nas on povsod opominja, da vzgajajmo čiste značaje, ki tudi pred vero nimajo strahu. Ako posvetni učitelj govori o ljubezni božji, imajo njegove besede globok vpliv na otroška srca. Drugo geslo bodi: vse za dom. Vcepljaj močno in globoko narodno zavest v otroških sredi. Ti bodo ravno naš bodoči naraščaj. Ako bodo versko in narodno dobro vzgojeni, se ni bati nobenega sovražnika. Gdč. predavateljica je tvarino prav dobro obdelala in vsi navzoči so bili vidno zadovoljni. Nadzornik Novak nato omenja, da mi premalo poznamo Slomška in zato predlaga, naj se izdajo Slomškovi spisi v posebni knjižici. Nadzornik Grad povdarja vzgajni pomen molitve. Nato je sledilo poročilo tajnika. Potem je govoril še posl. Jaklič o regulaciji učiteljskih plač. Z daljšim govorom je nastopil nato posl. Škul. Predvsem pozdravlja učiteljsko organizacijo in omenja sedanjo splošno demokratizacijo. Treba je prav tesne združitve in stika, da nas ne presenečijo veliki trenutki sedanje dobe, katerim se bližamo. G. poslanec omenja tudi bedno stanje učiteljstva na deželi in stavi predlog, naj se zveza obrne na deželno vladu, ki naj določi večjo količino jedil. Gosp. predsednik zaključil nato zborovanje. Čast učiteljstvu, ki se je zborovanja kljub tolikim težkočam udeležilo tako mnogoštevilno. Da se je pa zborovanje tako lepo zvršilo, gre pač v prvi vrsti zasluga gosp. svetniku Krumpetarju, ki je dal na razpolago dvorano za zborovanje in obed. Tisočero hvalo mu kličejo zborovalci!

Nesreče. Sedemletni Jože Strajnar, posestnikov sin iz Ždinje vasi, je padel z drevesa in si zlomil desno nogo v stegnu. — Alojzij Štalcer, posestnikov sin iz Praproti, župnije Semič, se je ponesrečil pri mlatilnici. Prijel ga je gepelj in mu zmečkal stopalo leve noge. Ponesrečenca se zdravita v kandijski bolnici.

Važno! Po ukazu ministrstva za deželno brambo z dne 6. decembra 1916 so morali vsi posestniki ali shranjevalci kopalnih peči, prirejenih za kurjavo z lesom ali premogom, te peči do 15. januarja 1917 prijaviti pri občini in pri tem izjaviti, ali hočejo za oddane bakrene cilindre sami preskrbeti nadomestilo, ali če prosijo za nabavo nadomestila. V zadnjem slučaju se oddaja mora izvesti še-le potem, ko je bilo nadomestilo uradnim potom dobavljeno. Če pa je posestnik izjavil, da si hoče preskrbeti nadomestilo sam, je bilo treba bakrene cilindre najkasneje do 25. februarja 1917 ali prodati pri centrali za kovine, akcijska družba na Dunaju, ali pa jih oddati proti povračilu po zakonu o vojnih dajatvah določene cene v znesku 5 K za 1 kg teže bakra in prevoznih stroškov na c. kr. prevzemno komisijo za kovine in zlitine v Gradcu. Velik del posestnikov in shranjevalcev kopalnih peči pa, kakor se je zvedelo, ni podal niti predpisanega naznanila, niti ni izvršil prodaje na centralo za kovine a. dr., ali oddaje na prevzemno komisijo. V bližnjem času se bo vsled tega odredilo, da se potom stroge kontrole dožene, kdo ni izpolnil svoje dolžnosti za prijavo, oziroma oddajo. Po § 9. zgoraj omenjenega ministrskega ukaza je namenjena zakasnelim stroga kazen. V lastnem interesu vsakega, ki bakrenih cilindrov še ni oddal, je, da jih odpošlje še predno se začne kontrola, torej kakor hitro mogoče, na pristojno prevzemno komisijo. Če tudi je izključeno, da bi se nadomestilo dobavilo uradnim potom, se bo vendar poskrbelo, da dobijo tvrdke, ki so prevzele nabavo nadomestnih cilindrov, po možnosti za to potrebno nadomestno blago (železno pločevino itd.).

Kruha prinesite seboj, če mislite iti v gostilno. Gostilničarji ne dobivajo moke, ne kruha za goste, tedaj pri najboljši volji in tudi najboljšim prijateljem ne morejo postreči s kruhom. Ravnotako pripeljite seboj krmo za živino.

Došla poročila k sklepu lista.

Zadnja poročila javljajo, da zvezne čete preganjajo poraženo rusko jugovzhodno armado tudi na karpatski bojni črti med Pazječno in kotom treh dežel. Severno Dnjestra so izborili dne 24. t. m. važne operativne odločbe. Zasedbo Tarnopola in ker so prišli do Trembovle, niso naši zasedli le za obrambo posebno ugodne ruske črte, marveč so si tudi zavarovali hrbet v bojih, ki se pričakujejo pri Bučaču. Kakor se je včeraj zvečer uradno poročalo, osvojile so hrabre zvezne čete tudi Stanislav. V znak naše hvaležnosti junaškim našim četam plapolajo po vseh večjih krajih zastave.

Raznotero.

Znaki časa. Danes so poroke mladih in nevednih parov nekaj navadnega. Nekod se je poročila nežna gospica, pa ni znala nič o kuhanju, nič o gospodinjstvu. Pač pa je izvrstno razumela sitnariti s služkinjo. Ko prinese nekoč služkinja mladi, moderni gospej iz trga prav mala jajca, jo gospa modro zavrne, rekoč: „Ta jajca nesi nazaj! Morajo še ležati nekaj dni v gnezdu, da bodo postale večje!“

Četrta in peta vojska po zimi. List „Sundvall Posten“ pravi: Cel svet se pripravlja na četrto vojsko pozimi. Zakrivila jo bo Amerika, a tudi v Angliji in v Franciji so še zelo zavzeti za vojsko. Če se Nemčiji posreči, da pomnoži uspehe svojih podmorskih čolnov in da jih še nekaj mesecev vzdrži, bo Anglija prisiljena, da sklene mir, kar je zanjo tudi edino

sredstvo. Če se pa to ne posreči, ni le neizogibna četrtina, marveč tudi peta vojska pozimi. — Poslanec Scheidemann pa je govoril v nemškem državnem zboru v Berlinu o podmorski vojni z ozirom na konec vojske tako: „Reklo se nam je, da so podmorski čolni strahovito orožje in da prizadevajo Angliji veliko škode, kar je tudi resnično. Toda, pričakovalo se je, da so podmorski čolni tisto sredstvo, s pomočjo katerega bomo končali vojno še sedanje poletje. To upanje je uničeno. Resnica pa je ta, da vojne ne moremo končati z vojaškimi sredstvi, kakor je tudi nasprotniki ne morejo.“

Redek slučaj. Neki vojaški konj je stojé poginil pri nekem polku po dva in pol mesečnem napornem vojnem službovanju. Zjutraj so ga našli mrtvega stati na mestu, kjer so ga postavili zvečer. Domnevajo, da je čudno smrt povzročilo otrpnenje srca.

Turkinja — katoliška redovnica. Kakor se poroča iz Budimpešte, so pogršili septembra lanskega leta hčerko turškega milijonarja Stani Keinala iz Carigrada, ki je bila malo poprej na obisku pri teti na Dunaju. Stariši so povsod pozvedovali po njej, dokler je niso izsledili v samostanu redovnic de Notre Dame v Budimpešti, kjer se je dala že tudi krstiti. Očeta je sprejela hladno in ni hotela z njim domov. Zato je prosil oče turškega generalnega konzula, naj potrebno ukrene. Dne 10. julija je bila sodnijska obravnava. Dekle je prišlo v spremstvu nun in ni hotelo zopet kar nič slišati o domu. Ko je hčerka prišla iz sodnijskega poslopja, jo je oče naglo pograbil, nesel v kočijo in izginil z njo brez sledu. Bogve, če bodo iz Budimpešte kaj poročali še o nadaljnih usodi mlade Turkinje.

Bodite pametni! Na Nemškem je skrila neka branjovka vse svoje premoženje v denarju, dragocenostih in papirjih pod tla v veži. Napravila je v tla votlino ter položila v njo v varno zavetje vse svoje zaklade ter odprtino zopet previdno zakrila. Šment ve, kako je to prišlo, da je to skrivališče izsledil nek lopov ter previdni ženi vzdignil zaklad ter jej odnesel s tem nad 7000 K suhega denarja. V hranilnici bi se ženi kaj tacega ne pripetilo in bi imela povrh še lepe obresti.

Dober svet. Nek lahkomišeln igralec je zaigral že ves denar, samo 10 K mu je še ostalo. Te kronke pokaže svojim soigralcem in vpraša: „Kaj pravite, kam naj denem teh zadnjih deset kron?“ — „V žep!“ mu odgovori drug igralec.

Praznoverje. Praznoverje se vedno dobro cvete pri olikancih v mestih, kakor pri prostem ljudstvu. Pred kratkem se je prigodilo, da se je peljal neki kmet s svojim hlapcem v hosto. Naenkrat zakriči hlapec: „Oče, glejte-glejte zajca, ki ravno pred nama čez cesto teče!“ Kmet ves potr ukaže: „Hitro obrniva in pojdiva domov; zajec čez cesto bežeč pomeni veliko nesrečo, ki bi naju danes gostova zadela.“ Prihodnji dan se zopet podasta s konjem in vozom v gozd. Kako se pa na potu ustrašita, ko pridrvi čez cesto velik volk. Toda kmet se kmalu potolaži in veselo reče: „Volk pa pomeni danes za naju veliko srečo.“ Odpejlala sfa se v notranji gozd, postavila voz in konja na primerni kraj, ona dva pa sta se podala napravljati drva... Ko pa pride hlapec pozneje po konja in voz, je prestrašeno videl, kako se volk masti s konjem. — „Joj!“ zajče sedaj kmet, „ne zajec, temveč volk je bil najna nesreča!“

Srečni cigani so na Ogrskem. Nedavno se je poročil poglavar ogrskih ciganov Nyari z grofico Wratislaw. Njegov brat-udovec je tudi imel grofico Festetics za ženo in se misli drugič ravnotako zopet poročiti z neko ogrsko grofico. Na Ogrskem sploh nič čuda ni, posebno v novejšem času, da se poroči kakšna ženska iz plemstva z interesantnim ciganom. Svet postaja pač vedno bolj demokratičen.

Satanova novoletna darila.

Poljsko spisal Choehlik.

III.

Čudovite stvari so se godile, ko se je Onufer poslovil od svojih prijateljev. Pocestne svetilke, hiše, plotovi, vse je plesalo v čudnem plesu in pripravilo Onufra, da je pogosto padal.

Začetkom ga je to veselilo. Šel je veselo smehljajoč naprej in klical: „Le previdno, le previdno,“ da bi pripravil znorele plesalce k pameti. Ko mu je kak plot zadal pošten udarec, je zakričal jezno: „Kaj pa to, budalo neumno?“

Stisnil je pesti, da napade sovražnika. Plot mu je pa ušel in stal v hipu na drugi strani ceste.

Zmajeval je z glavo in se tolažil, da se ne splača, sprijeti se ponoči s takim grobjanom. Torej je omahoval naprej, kolikor možno daleč od plesočih hiš in plotov. Včasih je zadel ob kak snežni kap, a to ni bilo tako neprijetno. Naenkrat mu je spet spodrsnilo in stopil je na nekaj črnega; zdelo se mu je, da je človek.

„Kako lahko ga povozi voz, tega reveža, ki si je izbral cesto za ležišče,“ je pomislil.

Sočutno se je sklonil in nalahno sunil spečega s klicom: „Vstani, vstani, klada pijan!“ Kar je ležalo na tleh, ni dalo nobenega glasu od sebe.

„Morda je že mrtev!“ je mislil Onufer in stopil čisto blizu. Toda neka čudna moč ga je porinila stran, ga suvala na levo in desno.

Legel je na zemljo in kobacal po vseh štirih do mrtveca.

Bila pa je samo velika vreča s torbo, bogato okrašena in z zlatim monogramom. Ta najdba ga je čisto stregnila. Mislil je, da je to mogoče cel zaklad, celo premoženje, zlasti, ker je bila torba tako lepa.

Ves zmešan od radovednosti je hitel domov, da si ogleda najdeno. Napeto je odprl torbo in zložil ven mnogo malih paketov, lepo prevezanih s pisanimi trakovi. Vsak je imel naslov onega, ki bi ga imel dobiti. Spoznal je, da so to novoletna darila posebne vrste, ni si pa mogel stvari razlagati.

Bile so najrazličnejše reči: milo za neko gospo, ki ljubi svojega moža, dva paketa kart za nekega goljufivega igralca, klešče za odiranje nekega bogatince, reklamna trompeta za obojestransko obučevanje, stekleničica koncentrirane pene steklega psa za „pošteno konkurenco“, nadalje copate kalifu Omarju, ki je zažgal aleksandrijsko biblioteko, potem strupen zob modrasa in mnogo, mnogo drugih drobnarij.

Boter Onufer je bil pošteno razočaran, ko med vsem tem ni našel ničesar porabljivega.

Globoko razkačen nad lumpom, ki je nameraval s temi darili še več zla napraviti svetu, je sklenil, nikakor ne vrniti najdeno, ampak naslednje dni iti na delo in napraviti iz usnja torbe lepe čevlječke.

Drugi dan je obiskal svojo nevesto Apolonijo, ki je služila kot kuharica na Maršalovi cesti. Šla sta v gostilno in lepo preživela večer.

Apolonija je bila ženska ne posebne lepote. Vseeno je Onufer ni zapustil, preskrbovala ga je namreč s sladkorjem in čajem, česar mu ni bilo treba nikdar kupiti. Pogosto mu je prinesla tudi pečenke in drugih dobrot. Že tretje leto je občeval z njo, a zastran poroke ni še ničesar ukrenil. Apolonija, ki je bila strašno zaljubljena vanj, ga je vedno silila, naj vendar enkrat misli na poroko.

Vedno pa se je znal izviti in je odlašal z odločitvijo od pomladi do jeseni in narobe. Očividno je ljubil samsko življenje. Z ženo je križ, tako breme naj se naloži kolikor mogoče pozno.

Zahvala.

Podpisani se najprisrčneje zahvaljujem za blagohotno hitro pomoč povodom požara, ki me je zadela v petek 20. julija ob 8. uri zvečer, povzročen po strelji. V prvi vrsti se zahvaljujem velespoštovanemu osebju iz kmetijske šole na Grmu, ki je prvo prihitelo s svojo lastno brizgalnico na lice nesreče ter gasilo z najlepšim uspehom. Ko bi vsevrti gospodje iz Grma zamudili le pet minut, bi se bil ogenj razširil po celi vasi. Nadalje izrekam iskreno zahvalo slavnima gasilnima društvoma iz Kandije in Novega mesta ter vsem dragim sosedom, sovaščanom in vsem drugim, ki so tako požrtvovalno darovali vse svoje moči v pomoč nesrečnemu in so ogenj hitro omejili. Osobito se še zahvaljujem orožn. stražmeštru g. Burja, ki je s svojim odločilnim nastopom takoj odkazal ljudem sodelovanje tako modro, da se je moja hiša in so se sosedne hiše vkljub močnemu ognju in hudemu vetru obvarovale pred gotovim pokončanjem. Vsem skupaj in vsakemu posamezniku: Bog plačaj!

Odličnim spoštovanjem vedno hvaležen

Franc Grašič.

Gotna vas, 23. julija 1917.

Pri Gorici.

Janko M.

V prijaznem žlebu blizu ceste in reke, je skupina barak — naše sedanje bivališče. Prvi dan, ko smo prišli semkaj, sem se zaljubil v ta kotiček — in v teh par dneh, kar smo tu, so ga izpremenili naši fantje v „paradiž“. Poljskih in vrtnih cvetic so zanesli sem gori. V porušeni vasi so celo iztaknili žlahten, blagodišeči nagelček s prvim cvetom in sto popki, ki se sedaj šopiri na verandi pred mojo hišico. (Bog zna, katera nežna roka je posadila vršiček in gojila ta nagelček za svojega ljubega? Kje po svetu se potika ona deklica — kje njen ljubi?)

Ako stopim iz žleba na breg, imam najkrasnejši razgled. Doli ob vznožju je docela porušena vasica M. (Ako se kedaj vrnejo prebivalci te vasi, bodo morali določiti svoje hiše s pomočjo katastra.) Ob verigi hribovk, ki se vleče onostran Vipave od zahoda proti vzhodu, se vrstijo bele vasi. Lepi so ti kraji od daleč — z daljnogledom bi zaman iskal nepoškodovanega poslopja. Polje je preorano od granat, požgano od suše, dreve okleščeno ali s koreninami vred izruvano iz zemlje. Za hribovki na severu-zahodu se blišči solčno mesto Gorica, ah, tako blizu! Z daljnogledom preštevam strašne rane na večjih poslopljih. Hribovki vzhodno Gorice so od granat in minopolnoma razriti in požgani... Ni ga drevesa, ne grmiča, ne zelene bilke na njih. Žalosten pogled!

V ozadju se dvigajo gore krvi in mrličev: Monte Sabotino, Monte Gabriele,

Sv. Gora s kupom razvalin, in Kuk. Od Sabotina proti jugu so nižji hribovki s kraji: Oslavija, Pevma in Podgora.

Svet, ki ga zrem pred sabo, je pozorišče najgrozovitejših bojev v sedanji vojni. Vse te gore, ti hribovki in polja so namočena s krvjo človeško — s krvjo junakov. Za koliko milijonov železja je raztresenega po tem svetu, za koliko milijonov streliva je spuhtelo proti nebu, kdo bi mogel ceniti škodo porušenih mest, trgov, vasi, mostov, železnic, požganih gozdov, pokončanij vinogradov, uničenega polja...

Bog zna, kateri rod bo dočkal one zlate čase, ko bodo popolnoma zaceljene rane, ki jih je prizadejala svetovna vojna tem krajem? Toda dražja, kakor vsa ta ogromna, neizmerna škoda, je zvestoba in ljubezen, s katero branijo junaki svojo domovino proti vpadu sovražnika-izdajalca v njeno osrčje!

Loterijske številke.

Gradec, 18. julija 16 70 22 78 87

! Pozor! trafikante trgovce in peke!

— Za — 48-3-2

Skoraj še popolnoma nova, dobro ohranjena špecerijska oprava, s prodajalno mizo (puhlj), predalčki, štelaze s stojali za olje in petrolej, je na prodaj.

Kje — pove uprava „Dol. Novic“ pod št. 300, če je znanika za odgovor priložena.

Kostanjev les

od enega metra dolgoti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka: J. POGAČNIK Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Gobe

lepo posušene, kupujem v vsaki množini, po najvišji dnevni ceni. V prvi vrsti jurčke, potem lesičke, turke, medvedove tace, sivke, itd.; sploh vse vrste gob posušenih, ki jih poznate kot užitne. — Vprašanja in ponudbe sprejema: Rudolf Starovašnik, eksport gob, Konjice, Stajersko. 29-6-5

ŽENSKÉ LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izborno Kremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las; zdravniško priznana. Burgit za odstranitev kurjih oči in trde kože. Sampon 50 vin. za umivanje las.

Naročila: Ivan Svec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

JOS. BERGMANN

* LEKARNA v Rudolfovem *

kupuje po najvišji ceni

štopo (seme)

lisičjega répa

(glej podobo)

janež, kimel, goršično seme - (ženof), brinjeve jagode

in druga zdravilna zelišča in cvetje.

51-0-1

Tisk J. Krajec nasl.